

Membres corresponents

Rafael Caria

(1941 - 09.04.2008)

Rafael Caria, membre corresponent de

l'IEC per la Secció Filològica des de 2006, morí, colpit per la malaltia, el 9 d'abril passat a la ciutat natal de l'Alguer a l'edat de seixanta-set anys.

Poeta d'una petita pàtria —racó llunyà d'una pàtria comuna—, Rafael Caria ha estat alhora un estudiós del català de l'Alguer i un advocat de la recuperació lingüística i cultural.

Caria era pres del dolor de llengua. El seu amor per la terra i per la mar que l'acollien (la seva mar, és ver, l'acollia tant o més que la terra) esdevingué passió pel llenguatge que feia les coses entenedores a la raó dels homes i dones de la Barceloneta sarda. Aquesta passió pels mots de la terra era a l'origen de la seva activitat creativa, fos literària, fos filològica. El plaer i la creixença que li donava la seva llengua havia de tornar-se, però, en plany i dolor davant l'observació quotidiana del seu progressiu desús.

L'estada de Rafael Caria a Barcelona a la darrerria dels anys seixanta, enmig de l'efervescència de la lluita antifrancista a Catalunya i dels canvis culturals a Europa, el posà en contacte amb gent de la resistència política, lingüística i cultural, i també amb l'obra de les icones literàries del moment —Espriu, Pere Quart, entre altres.

Aquella vivència el marcà políticament. De llavors ençà, si més no, el seu compromís amb la lluita per les llibertats i la represa cultural fou persistent. També hi deixà una empremta literària, manifesta en la seva obra poètica, sobretot en el primer recull de poemes, *Só tornat a Sant Julià* (1986). Quant a la forma, assumint la «prosa retallada» d'Espriu, el vers lliure, tot i que no hi manquen les formes tradicionals. Quant al contingut, assumint-ne el to moral i el compromís indefugible amb el poble, la terra, la llen-

gua... fins a la lúcida amargor o la insubornable esperança, esquitxada adesiara d'un pessimisme que es nodria de la consciència d'uns fets viscuts en primera persona: l'isolament físic i cultural, el silenci imposit, l'esfondrament de la vida tradicional i l'esllanguiment de l'alguerès, que la modernitat i l'estatalisme arraconen i esmussen. L'obra poètica de Rafael Caria evolucionà, de la poesia realista de combat i denúncia dels inicis, vers la poesia intimista del darrer recull de poemes, *Pètals* (1998), un cant d'amor mediterrani, en el qual el sentiment de l'isolament col·lectiu és sobrepassat pel sentiment de la solitud de la llibertat i la solitud de l'enyorança. Entremig publicà *Els asfòdels i altres versos* (1992).

En l'àmbit dels estudis filològics, cal esmentar les aportacions de Caria al coneixement del vocabulari i la toponímia algueresos. És remarcable la seva aportació al lèxic alguerès de la mar, la pesca i la navegació en l'estudi *El lèxic dels mariners algueresos: Entre catalanitat i mediterraneïtat* (1995-1996): una recerca de camp i d'arxiu, etimològica, lexicogràfica i etnogràfica. Mencionem també els seus estudis sobre els noms de plantes a l'Alguer, com *Le piante spontanee ad Alghero* (2001), i també els seus treballs toponomàstics *Toponomastica algherese* (1993) i *Il mondo del Càlic. Studi di toponomastica e lessicografia algherese* (1990). També va tractar els aspectes històrics i socials de la realitat algueresa a les obres *L'Alguer, llengua i societat* (1987) i *L'alguerès des d'una perspectiva històrica* (1990).

Més enllà de la creació literària i l'estudi filològic, el vessant cívic de l'activitat de Caria es concretà en múltiples iniciatives polítiques i culturals. Des de la creació de plataformes culturals, com el Centre de Recerca i Documentació Eduard Toda i la *Revista de l'Alguer*, fins a la creació de plataformes polítiques, com el moviment catalanista d'esquerra Sardenya i Llibertat, per esmentar solament les més destacades. El pessimisme suara esmentat, doncs, es tornava en lluita civil i en mística de la paraula.

Una de les seves darreres iniciatives cíviues es troba continguda en *El català de l'Alguer: Apunts per a un llibre blanc* (2006). En aquest treball, a una informació històrica i sociolingüística detallada s'afegeix una proposta d'actuació en l'àmbit de la normalització de l'alguerès des de la política municipal. No es pot pas dir que la mística de la llengua privés el nostre home de les visions de futur ni de l'esforç per a concretar-les.

Rafael Caria maldà sempre per un model unificat de llengua, d'acord amb les orientacions de l'IEC i amb una raonable adaptació a la realitat lingüística algueresa, davant altres tendències més localistes, que, per comprensibles que siguin, poden travar a la llarga la desitjable confluència en una llengua literària comuna per a una comunitat lingüística sense fronteres, en la qual sigui possible un reconeixement recíproc.

Text llegit pel senyor Joan A. Argenter i Giralt en el Ple del dia 19 de maig de 2008